

Айзък Азимов

Той пътува най-бързо

Неотдавна се бях завърнал от пътуването си до Уилямсбърг, щата Вирджиния. Облекчението да се върна към любимите си ястия, машината и компютъра все още бе примесено с чувството на отвращение от това, че изобщо трябваше да заминавам.

Джордж току-що бе опустошил лакомо менюто на един чудесен ресторант благодарение на спечелените от мен с тежък труд пари. Това не бе достатъчна причина за него да ми предложи съчувствието си.

След като извади с пръсти късче от пържолата, заклешило се между два зъба, той каза:

– Не разбирам, драги, защо трябва да мърмориш за това, че толкова уважавани институции, изглежда, нямат нищо против да ти плащат хиляди долари, за да могат хората да те слушат как говориш в продължение на цял час. Тъй като и аз съм те чувал да говориш от време на време, склонен съм да мисля, че би било по-добре да изнасяш лекциите си безплатно, но веднъж започнал да плямпаш, трябва да продължаваш безспир, докато не ги принудиш да ти предложат хиляди долари, за да спреш. Сигурен съм, че това е много по-надежден начин за изкрънкване на пари от хората. Е, не смятам да наранявам чувствата ти, ако допуснем, че въобще имаш такива.

– Че кога си ме чувал да говоря? – попитах аз. – Промеждутъците между твоите собствени брътвежи не дават възможност на никого да каже повече от две думи наведнъж. – Естествено, постарях се да се изразя точно с двадесет и четири думи.

Както и очаквах, Джордж пропусна забележката ми.

– Това показва една особено противна черта от характера ти, а именно, че в безумната си жажда за плявата, наречена „пари“, ти можеш толкова охотно и често да понасяш негодите на пътуването, което твърдиш, че ненавиждаш. Това ми напомня малко за историята на Софокъл Москович, който като теб изпитваше неохота и мързел да размърда задника си от креслото, освен ако не се очертаваше някаква възможност да увеличи и без това доста набъбналата си банкова сметка. Тази особеност на характера си той наричаше с евфемизма „антипатия към пътуването“. Наложил се моят приятел Азazel да промени това положение.

– Да не насъскаш двусантиметровото си дяволче по петите ми? Той носи само нещастие! – казах аз с нескрита тревога. Тя бе толкова истинска, доколкото разполагах с основателна причина да смятам, че тази измишльотина, плод на болното въображение на Джордж, наистина съществуваше.

Джордж отново не ми обърна внимание и се върна към спомените си. Ето и неговия разказ.

Всъщност това бе един от първите случаи, когато повиках Азazel на помощ. Беше преди повече от 30 години, нали разбираш. Едва-що се бях научил да призовавам малкото създание от собствения му свят. Все още не разбирах добре способностите му.

Той естествено се хвалеше с тях. Но къде ли можеш да намериш живо същество (аз, разбира се, съм изключение), което да не изтъква непрекъснато собствените си способности и умения?

По това време се познавах отблизо с една чудесна млада жена на име Фифи. Преди година тя бе решила, че Софокъл Москович не би накарнал много представата ѝ за поносим съпруг, като се вземе под внимание огромното му състояние.

Дори и след като се ожениха, тя остана тайна, макар и необяснимо защо, моя целомъдрена приятелка. Независимо от това винаги ми беше приятно да я виждам. Ще разбереш защо, когато ти кажа, че фигурата ѝ бе изваяна с математическа точност и съвършенство. В нейно присъствие винаги си спомнях за аскетично задоволство някои чудесни волности, на които се отдавахме в миналото.

– Бум-Бум – обърнах се към нея по навик със сценичното ѝ име, измислено от зрителите, попиващи жадно движенията на красивото ѝ тяло. – Изглеждаш добре.

Не се поколебах да кажа това, защото и аз изглеждах така.

– О, виж ти! – каза тя равнодушно и по начин, който винаги ми е напомнял нюйоркските улици с безсрамното им великолепие. – Само че не се чувствам добре.

Не можех да повярвам нито за момент, защото, ако не ме лъжеше паметта, тя наистина се бе чувствала много добре още от най-ранно детство, но попитах загрижено:

– Какво има, умнице моя?

– Това влечуго Софокъл е причината.

– Не мога да повярвам, че си сърдита на съпруга си, Бум-Бум. Невъзможно е толкова богат мъж да ти бъде неприятен.

– Само това си знаеш. Ама че блъфьор! Слушай, спомняш ли си, когато ми каза, че Софокъл бил богат колкото някой си на име Крез, де то никога не съм го чувала? Е, не можа ли освен това да ми кажеш, че въпросният Крез трябва да е бил най-голямата скръндза, която се е

раждала на този свят?

– Да не би Софокъл да е циция? – изумих се аз.

– При това шампион на шампионите! Загриваш ли? Каква е ползата да се омъжиш за богат мъж, като ще е скъперник?

– Е, Бум-Бум, сигурно можеш да му изкрънкаш малко пари, като му обещаеш завоалирано нощните наслади от райската градина.

Челото на Фифи се набръчка леко.

– Не съм сигурна за какво намекваш, но добре те познавам, така че не говори мръсотии. Освен това, заканих му се, че няма да получи нищо – каквото и да си имал предвид, – ако не се разпусне малко. Но той по-скоро ще спи с кесията си, отколкото с мен. Като си помислиш само – та това е дяволски обидно!

И бедничката захлипа тихо.

Потупах я по ръката с толкова братски помисли, колкото успях да изцеда от себе си.

Тя избухна страстно:

– Когато се омъжих за този лентяй, си помислих: „Е, Фифи, ето как ще отидеш в Пъриж и на Рифиерътъ, Боунъс Аръс, Касабланкъ и къде ли не.“ – Фу! Ядец!

– Само не ми казвай, че този кучи син не иска да те заведе в Париж.

– Той не желае да пътува никъде. Не иска да напусне Манхатън. Казва, че не му харесва в чужбина. Твърди, че не му се гледат цветя и дървета, животни и треволяци, боклуци и чужденци и никакви други сгради, освен тези в Ню Йорк. Аз му викам: „Какво ще кажеш за някой хубав търговски център?“, но и това не му харесвало.

– Защо не отидеш без него, Бум-Бум?

– Бас държа, че това би било много по-приятно. Ама с какво? Това плашило е зашило джобовете на панталоните си барабар с всичките си кредитни карти. Принудена съм да правя покупките си от магазина на Маси. – Гласът ѝ се извиси почти до писък. – Не се омъжих за този катил, за да пазарувам от Маси!

Разглеждах замечтано различни части от тялото на тази девойка и съжалявах, че не мога да ги имам. Преди да се омъжи тя бе склонна от време на време да даде своя принос за каузата „изкуство заради самото изкуство“. Но сега имах чувството, че по-благородният ѝ статут на омъжена жена бе пристъпил донякъде професионалното ѝ гледище по въпроса. Трябва да разбереш, че в онези дни бях по-деен, отколкото сега, в разцвета на силите си, но и тогава, както и сега, стоях далече от царството на парите.

– Какво ще кажеш, ако се опитам да го придумам да започне да пътува? – предложих услужливо.

– О, момче, така бих искала това да стане!

Очите й се спряха на мен, унесени в мечти.

– Джордж – започна тя, – ако той ми съобщи, че тръгваме за Париж, още същия ден ти и аз ще повторим номера от Асбъри Парк. Помниш ли Асбъри Парк?

Дали си спомнях този морски курорт в Ню Джърси? Що за въпрос? Та можех ли да забравя мускулната треска? Почти всяка част от тялото ми остана схваната цели два дни след това.

Обсъдих въпроса с Азazel на чаша бира – всъщност халба за мен и капчица за него. Напитката от хмел му се видя приятно стимулираща. Започнах предпазливо:

– Азazel, могат ли тези твои магически способности наистина да направят неща, дето да ме смаят?

Той ми хвърли пиянски поглед.

– Само ми кажи какво искаш. Само ми кажи! Ще ти покажа дали съм някакъв си „стар смотаняк“ или не! Ще им покажа на всички!

Веднъж, в момент на замайване, дължащо се на миризмата на лимон от политура за мебели (според него екстрактът от кората на лимона бил уморазширяващ), той сподели, че някога бил засегнат по същия начин от подобна проява на съмнение в способностите му от обитателите на неговия собствен свят.

Позволил му да изпие още една капка бира и после безгрижно подхванах:

– Имам един приятел, който не обича да пътува. Предполагам, че ще бъде нищо работа за същество, толкова умно и даровито като теб, да превърне тази неохота в истинска треска за пътуване.

Трябва да призная, че част от ентусиазма му изчезна мигом.

– Това, което имах предвид – каза той със свирукация си глас и с някакъв странен акцент, – бе да поискаш от мен нещо разумно, като например само със силата на ума си да накарам тази грозна картина на стената да се изправи. – Докато говореше, картината се раздвижи и увисна отново накриво, само че този път на другата страна.

– Но защо да искам това? – попитах аз. – Толкова усилия полагам, за да качвам картините си килнати. Това, което наистина искам, е да вдъхнеш на Софокъл Москович мания за пътуване. Такава, дето ще го

накара да пътува, ако трябва и без жена си. – Това последното добавих, защото ми мина през ума, че може да има известни предимства за мен, ако Фифи си остане в града, а Софокъл го напусне.

Азazel каза:

– Това не е лесно. Вроденото отвращение към пътуването може до голяма степен да се дължи на деформации на мозъка вследствие на преживявания в детството. Ще трябва да приложим мозъчно инженерство от най-авангардна технология, за да оправим това. Не казвам, че не може да стане, тъй като грубите мозъци на вашите хора не се повредят лесно, но ще трябва да ми покажеш въпросния човек, за да идентифицирам ума му и да го изследвам.

Това бе съвсем проста работа. Накарах Фифи да ме покани на вечеря, като ме представи за свой стар състудент от колежа. Тя беше поработила известно време из района на колежа преди няколко години, макар че не допускам да е посещавала лекции. Графикът ѝ бе несъвместим с учебната програма.

Взех със себе си и Азazel, като го сложих в джобчето на жилетката си. Чувах го от време на време да писука под носа си някакви сложни математически формули. Допуснах, че анализира ума на Софокъл Москович. И ако не грешах, беше нещо като изсмукване от пръстите, защото не бе нужен дълъг разговор, за да се разбере, че умът му не е голям, но затова пък доста плосък и не дава кой знае какъв простор за анализи.

– Е? – попитах аз, когато се прибрахме в къщи. Като махна весело с люспестата си ръчичка, Азazel отговори:

– Мога да го направя. Имаш ли под ръка многофазен ментодинамичен синаптометър?

– Не – отвърнах аз. – Точно вчера го дадох на един приятел, който замина за Австралия.

– Много глупаво си постъпил – промърмори Азazel. – Това значи, че ще трябва да работя с известно приближение.

Остана раздразнителен даже и след като приключи сметките си – както твърдеше, успешно.

– Беше почти невъзможно – каза той. – С това би се справил само човек с моите забележителни способности. Трябваше да фиксирам токущо настроенния му мозък в стабилно състояние и се наложи да използвам огромни клинове.

Реших, че се изразява метафорично, и му казах. Азazel отвърна:

– Е, би могло да се опише по този начин, защото никой няма да може да помръдне ума му след това. Той ще иска да пътува с такава

непреодолимо желание и страст, че ако е нужно, направо ще разтърси вселената, само и само пътуването да стане възможно. Това ще покаже на онези...

Азazel изригна от пронизващи слуха срички на родния си език. Не разбрах нищо, естествено, но от факта, че ледените кубчета в хладилника в съседната стая се стопиха до едно, беше ясно, че думите му не са били много ласкателни. Подозирам, че здравата е попържал онези свои сънародници, които са го обвинили в липса на умения и ловкост.

Не бяха минали и три дни, когато Фифи ми се обади по телефона. По понятни причини гласът ѝ в слушалката няма същото въздействие, както личният контакт с нея. Е, за тебе не е от значение, тъй като ти е присъщо да не забеляваш хубавите неща в живота. Разбираш ли, човек някак си долавя едва забележимата рязкост в гласа ѝ, когато не е възможно да му се напомни директно за балансиращата заобленост на тялото ѝ.

– Джордж – изкудкудяка тя, – ти сигурно си вълшебник! Не знам какво направи онази вечер, но то свърши работа. Софокъл ще ме заведе в Пъриж. Идеята е негова и е страшно възбуден. Страхотно!

– Повече от страхотно – казах аз с разбираем ентузиазъм. – Направо е главозамайващо! Сега можем да проверим на дело малкото обещания, което ми даде. Можем да повторим изживяванията си от Асбъри Парк и да разтърсим света.

Жените обаче, както може би и ти си забелязал, са лишени от разбирането, че на сключената сделка трябва да се гледа като на нещо свещено. В това отношение те са напълно различни от мъжете. Изглежда не разбират колко важно е да държат на дадената дума и нямат нужното чувство за чест.

– Заминаваме утре, Джордж, затова точно сега нямам време – каза тя. – Ще ти се обадя веднага щом се върнем.

Тя затвори и туй то. Имаше на разположение цели двацет и четири часа, а аз едва ли щях да използвам повече от половината, но взе, че замина и ме остави с пръст в устата.

Наистина ми се обади, когато се върна, но това беше шест месеца по-късно.

В началото не познах гласа ѝ. Звучеше някак уморено и вяло.

– С кого разговарям? – запитах с присъщото си достойнство.

Тя отвърна отпаднало:

– На телефона е Фифи Лаверн Москович.

– Бум-Бум – извиках аз. – Върнала си се! Чудесно! Ела веднага тук

и да...

Но тя ме срязва:

– Джордж, ще млъкнеш ли? Ако това са твоите вълшебства, значи си един жалък измамник и не бих отишла с теб в Асбъри Парк, ако ще да се обесиш с главата надолу.

Бях изумен.

– Софокъл не те ли заведе в Париж?

– Заведе ме. А сега ме попитай дали съм пазарувала.

Направих го веднага:

– Пазарува ли?

– Светкавично! Не можах дори и да започна. Софокъл не се спря нито за миг! – Гласът ѝ се отърси от равните тонове и под напора на емоциите се извиси в кресчендо. – Пристигнахме в Пърж и продължихме веднага. Той непрекъснато ми показваше разни неща, докато профучавахме покрай тях с най-голяма скорост. „Това е Айфеловата кула“, посочи той някаква глупава конструкция. „А това е Нотр Дам“. Тя не е в Пърж, а в Саут Бенд, Индиана. Но кой ли го е грижа? Продължихме за Франкфурт, Берн и Виена, която глупавите чужденци наричат Вийн. Има ли някакво място, дето се казва Трест?

– Триест – поправих я аз. – Да, има.

– Е, значи и там сме ходили. Никога не отсядахме в хотели. Нощувахме в стари селски къщи. Според Софокъл така трябвало да се пътува. Само така можело да се видят хората и природата. На кого ли му е притрябвало да гледа хора и природа? Това обаче, което така и не видяхме, бяха душеве, бани и тоалетни с течаща вода. Не след дълго при този начин на пътуване и човек започва да смърди. На всичко отгоре завъдих някакви гадинки в косата си. Току-що си взех пет душа и все още не съм чиста.

– Ела и се изкъпи още пет пъти при мен – настоях аз по най-разумния възможен начин, – а после можем да се упътим към Асбъри Парк.

Изглежда, не ме чу. Учудващо е колко глухи са жените за разумни-те съвети. Тя продължи:

– Следващата седмица той потегля отново. Каза, че искал да преко-си Тихия океан на петролен танкер. Според него само така можело да се види океанът. Аз пък му казах: „Слушай, ексцентрично влечуго, няма да ме накараш да се кача на никаква пъплеща лодка чак до Китай, така че можеш да си доставиш това удоволствие сам!“

– Много поетично – оцених по достойнство реакцията ѝ.

– И знаеш ли какво ми отговори? Каза ми: „Много добре, скъпа.

Ще замина без теб“. После изломоти нещо наистина много смахнато и безсмислено: „Надолу, към преизподнята, или нагоре, към трона най-бързо пътува този, който пътува сам.“ Какво значи това? Каква е тази преизподня? И откъде пък се взе този трон? Да няма предвид кралицата на Англия?

– Това е Киплинг – поясних авторитетно.

– Не ставай луд. Никога не съм кипяла, така че не ми разправяй, че той го е правил. Заплаших го, че ще се разведе и ще го дам на химическо чистене. А той само ми рече: „Постъпи както ти е удобно, мое скъпо дебилче, но ти липсват мотиви и няма да получиш нищо. Най-важното за мен са пътешествията.“ Чаткаш ли? Ами това дете ме нарече дебилче? Все още се опитва да ме омае със сладки приказки.

Трябва да знаеш, стари приятелю, че това беше една от първите задачи, която Азazel вършеше за мен. Не беше овладял контрола. Пък и аз го бях помолил да направи така, че понякога Софокъл да пътува без жена си.

Тази ситуация все още криеше известни предимства за мен, както всъщност бях предвидил от самото начало.

– Бум-Бум – започнах аз, – нека обсъдим развода заедно в Асбъри...

– Ах ти, ти нещастен подмазвачо! Не ме интересува каква магия си направил. Предупреждавам те само да изчезваш от живота ми, защото познавам едно приятелче, което ще те направи на палачинки, само с пръсти да щракна. И ако искаш да знаеш, той е печен – това го може, така че добре ще те нареди!

Опасявам се, че Бум-Бум се превърна в Тряс-Тряс, макар и не по начина, по който бих искал или очаквал, като се има предвид, че познавах стила и размерите й.

Повиках Азazel на помощ, но макар че се опита, не можа да развали това, което вече беше направил. Освен това той най-категорично отказа да застави Бум-Бум да се отнася с по-голяма търпимост към мен. Каза, че да се иска от някого такова нещо, било прекалено много. Не разбирах защо.

Все пак заради мен не изпускаше Софокъл от очи. Манията за пътуване се задълбочи. Той прекоси вододелната линия на континента на ръце. Пое срещу течението на Нил на водни ски. Извървя пеша целия път до езерото Виктория. Прекоси Атлантика с делта-планер.

Когато през 1961 година президентът Кенеди обяви, че до края на десетилетието американец ще стъпи на Луната, Азazel каза: „Моите замисли следват хода си нормално.“

– Да не искаш да кажеш, че това, което си сторил с неговия мозък, му дава силата да влияе на президента и на космическата ни програма? – изумих се аз.

– Не го прави нарочно – обясни Азazel, – но нали ти казах, че настройката, която зададох, е достатъчно силна, за да разтърси света.

И той наистина отиде на Луната, стари ми приятелю. Спомняш ли си „Аполо 13“, за който се предполагаше, че се е разбил в космоса на път за Луната през 1970 година, а екипажът му едва успя да се добере до Земята? В действителност Софокъл се намесил тайно и отнесъл част от кораба до Луната, оставяйки истинския екипаж да се спасява кой както може с останалата част от него.

Оттогава той си е на Луната и пътува по повърхността ѝ. Няма въздух, няма храна, няма вода, но програмиран да пътува непрекъснато, той се е научил да се нагажда към всякакви условия. Всъщност може би вече е отпрашил към Марс или другаде.

– Каква ирония на съдбата! – повтори Джордж, клатейки тъжно глава.

– Какво му е толкова ироничното? – попитах аз.

– Не разбираш ли? Горкият Софокъл Москович! Той е нова, подобрена версия на Скитника евреин, а иронията е в това, че дори не е православен!

Джордж закри очи с лявата си ръка, а с дясната затърси пипнешком салфетката по масата. Най-случайно в пръстите му попадна десетдоларовата банкнота, която бях сложил като бакшиш за келнера. Видях го да попива очите си със салфетката, но не видях какво стана с банкнотата. Той напусна ресторанта ридайки, а масата беше съвършено празна.

Въздъгнах и извадих нова десетачка.

КРАЙ

© 1985 Айзък Азимов
© 1993 Радост Ванева, превод от английски

Isaac Asimov
He Travels the Fastest, 1985

Сканиране и разпознаване: Светослав Иванов, 2006
Разказът е включен в сборника „Азazel“, издателство „Книжен тигър“, 1993 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/259>]